

PROGRAM PRACY ŹRÓDŁA CIEPŁA

PRZEBUDOWA KOTŁOWNI REJONOWEJ „POD GRAPĄ”

DLA POTRZEB WYSOKOSPRAWNEJ KOGENERACJI

I NOWYCH JEDNOSTEK WYTWÓRCZYCH ZASILANYCH

GAZEM

Inwestor: Miejski Zakład Energetyki Ciepłej „EKOTERM” Sp. z o.o.
ul. Folwark 14
34-300 Żywiec

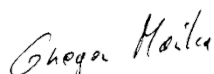
Umowa: 1/2021/MZEC/UW

Opracował: mgr inż. Zbigniew Korek

Przedsiębiorstwo Usług Technicznych
Projektowych i Edukacyjnych
„KORTERM”
Zbigniew Korek
40-087 Katowice, ul. Sokolska 74/7
Regon 277549174 NIP 648-133-35-91

mgr inż. Grzegorz Mańka

Biuro Doradztwa i Ekspertyz
Grzegorz Mańka
44-274 Rybnik, ul. Staffa 20F
NIP 631-000-62-24 REGON 273611960

Katowice, styczeń 2022

SPIS TREŚCI

1	Wstęp	3
2	Cel i zakres opracowania	3
3	Podstawa opracowania	4
4	Opis i ocena stanu istniejącego	4
4.1	Produkcja i sprzedaż energii cieplnej oraz zużycie energii elektrycznej	8
4.2	Projektowany układ pracy	13
4.3	Określenie procentowego udziału produkcji ciepła w oparciu o nośniki energii pierwotnej	16
4.4	Weryfikacja spełnienia kryterium efektywnego systemu ciepłowniczego	16
4.5	Schemat technologiczny układu	17
5	Wnioski i rekomendacje	18

SPIS TABEL

Tabela 1 Parametry techniczne kotłów i parametry paliwa - Kotłownia Rejonowa "Pod Grapą" MZEC "EKOTERM" Sp. z o.o. w Żywcu	7

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Wykres uporządkowany mocy cieplnej w źródle, Kotłowni Rejonowej „Pod Grapą”, w 2021 r.	9
Wykres 2 Wykres mocy cieplnej oddawanej do sieci przez źródło, Kotłownię Rejonową "Pod Grapą" w Żywcu, rok 2021.....	10
Wykres 3 Wykres mocy elektrycznej zużywanej na potrzeby własne, Kotłownię Rejonową "Pod Grapą" w Żywcu, rok 2021.....	11
Wykres 3 Wykres uporządkowany mocy elektrycznej zużywanej na potrzeby własne, Kotłownię Rejonową "Pod Grapą" w Żywcu, rok 2021	12
Wykres 3 Plan pracy urządzeń – wykres nieuporządkowany sporządzony w oparciu o dane rzeczywiste z roku 2021.....	14
Wykres 4 Plan pracy urządzeń – wykres uporządkowany sporządzony w oparciu o dane rzeczywiste z roku 2021.....	15

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Schemat technologiczny układu	17

1 Wstęp

W odniesieniu do zapisów umowy nr 1/2021/MZEC/UW z dnia 25.03.2021 r. oraz w celu kontynuacji prac rozpoczętych opracowaniem z 2019 r. pod nazwą *Modernizacji źródła wytwarzania ciepła, Kotłowni Rejonowej „Pod Grapą”*, z uwzględnieniem nowych rodzajów paliw i spełnienia kryterium efektywnego systemu ciepłowniczego, w niniejszym opracowaniu dokonano doboru urządzeń i zaproponowano program pracy w oparciu o dane dotyczące rzeczywistego zużycia ciepła w roku 2021.

Zgodnie z założeniami zawartymi w dokumentacji przetargowej projektowany układ pracy opiera się na następujących źródłach ciepła:

1. Układzie kogeneracyjnym o łącznej mocy około 7 MWt pracującym na potrzeby m.s.c. (magistrala 1)
2. Układzie kogeneracyjnym o łącznej mocy około 1,198 MWt zlokalizowanym w lokalizacji Śrubena (magistrala 2)
3. Kotłowni biomasowej o mocy około 1,5 MWt zlokalizowanej na obecnym placu węglowym, pracującej na potrzeby m.s.c. (magistrala 1)
4. Układzie źródła szczytowego o mocy 0,65 MWt zlokalizowanym w lokalizacji Śrubena (magistrala 2).
5. Układzie źródła węglowego (istniejącego) (magistrala 1).

2 Cel i zakres opracowania

Opracowanie zostało wykonane w celu przedstawienia propozycji programu pracy dla określenia możliwości technicznych rozbudowy i przebudowy istniejącego źródła wytwarzania ciepła, Kotłowni Rejonowej „Pod Grapą” zlokalizowanej przy ul. Folwark 14 w Żywcu, z uwzględnieniem nowych rodzajów paliw (biomasy i gazu) oraz zastosowania kogeneracji, mając dodatkowo na uwadze spełnienie kryterium efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego.

Zakres opracowania obejmuje:

1. Przedstawienie programu pracy na wykresie bieżącym i wykresie uporządkowanym.
2. Określenie procentowego udziału produkcji ciepła w oparciu o sposób wytwarzania.
3. Weryfikację spełnienia kryterium efektywnego systemu ciepłowniczego.

3 Podstawa opracowania

Podstawą opracowania były:

1. Umowa 1/2021/MZEC/UW z dnia 25.03.2021 r.
2. Dane systemu ciepłowniczego MZEC „EKOTERM” Sp. z o.o. w Żywcu za rok 2021.
3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektywy 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektywy 2004/8/WE i 2006/32/WE.

4 Opis i ocena stanu istniejącego

System ciepłowniczy miasta Żywca zaliczyć można do średniej wielkości systemów (zapotrzebowanie mocy na poziomie 38 MWt). Zapewnia on dostawę ciepła głównie dla celów bytowych (46,5% mocy zamówionej) oraz budynków użyteczności publicznej (23,8% mocy zamówionej). Zasilanie w ciepło poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez sieć ciepłą o łącznej długości 27,7 km dostarczającą czynnik grzewczy do 305 stacji wymienników ciepła.

W chwili obecnej system ciepłowniczy miasta Żywca zasilany jest z Kotłowni Rejonowej „Pod Grapą” zlokalizowanej przy ul. Folwark 14 w Żywcu.

W kotłowni zainstalowane są:

1. Kocioł wodny WR10 z 1983 r. o wydajności cieplnej trwałej 11,630 MWt, mocy cieplnej zainstalowanej w paliwie 14,910 MWt i sprawności przy nominalnym obciążeniu 78%.
2. Kocioł wodny WR25/20-M z 1985 r., zmodernizowany 2009 r. o wydajności cieplnej trwałej 22,000 MWt, mocy cieplnej zainstalowanej w paliwie 25,581 MWt i sprawności przy nominalnym obciążeniu 86%.
3. Kocioł wodny WR25 z 1987 r. o wydajności cieplnej trwałej 19,800 MWt, mocy cieplnej zainstalowanej w paliwie 23,855 MWt i sprawności przy nominalnym obciążeniu 83%.

Kotły WR25/20-M i WR25 pracują w sezonie grzewczym zamiennie i stanowią wzajemną rezerwę mocy podstawowej. Kocioł WR10 jest kotłem, który pracuje na początku sezonu oraz w szczycie jako uzupełnienie mocy do kotłów podstawowych. Kocioł 2 - WR25/20-M przeszedł gruntowną modernizację w 2009 roku i wykonany jest w technologii ścian szczelnych. Jego sprawność w zakresie obciążeń 60-100% dochodzi do 86%. Kocioł WR25 jest po remoncie podgrzewaczy w 2015 i 2016 roku. Kocioł WR10 z uwagi na krótkie cykle pracy jest w dobrym

stanie w zakresie części ciśnieniowej, jednak sprawność spalania z uwagi na konstrukcję na poziomie 78% odbiega od pozostałych kotłów przeznaczonych do pracy w sezonie grzewczym. Wszystkie kotły posiadają dwustopniowe układy z odpylania (multicyklony i cyklony) oraz dodatkowo spaliny oczyszczane są przez filtr workowy. Źródło spełnia normy emisji pyłu w zakresie poniżej 100 mg/Nm³ w przeliczeniu na 6% tlenu w spalinach. W sezonie grzewczym źródło w podaje do sieci temperatury 65-130°C wg. tabeli zatwierdzonej w koncesji na wytwarzanie. Z uwagi na przewymiarowanie zapotrzebowania obiektów max. temperatura podawana do sieci w szczycie wynosi 118°C

4. Kocioł wodny WCO80 z 1980 r. o wydajności cieplnej trwałej 1,105 MWt, mocy cieplnej zainstalowanej w paliwie 1,625 MWt i sprawności przy nominalnym obciążeniu 68%.
5. Kocioł wodny KRm1,0 z 2009 r. o wydajności cieplnej trwałej 1,100 MWt, mocy cieplnej zainstalowanej w paliwie 1,410 MWt i sprawności przy nominalnym obciążeniu 78%.

Kotły 4 i 5 pracują poza sezonem grzewczym. Kocioł KRm1,0 jest kotłem podstawowym i pracuje z przerwami na czyszczenie (1 raz w miesiącu 2 dni) zamiennie z kotłem WCO80. Powyższe podyktowane jest wyższą sprawnością spalania (78%) KRm1,0 w porównaniu do WCO80 (68%). Z uwagi na pojemność sieci cieplnej przesyłowej stanowiącej akumulator ciepła kotły pracują ze stałą mocą oddawaną do sieci w zakresie 0,7-1,0 MW (najbardziej optymalne parametry pracy). Kotły posiadają wspólną workową instalację odpylania zapewniającą emisję pyłu również poniżej 100 mg/Nm³ w przeliczeniu na 6% tlenu w spalinach. W okresie międzygrzewczym do sieci podawana jest temperatura 63-68°C (w ciągu dnia z uwagi na mniejszy rozbiór c.w.u. podawana jest niższa temperatura).

Zgodnie z powyższymi danymi łączna zainstalowana moc nominalna wynosi 55,635 MWt (dla sezonu grzewczego 53,430 MW i 2,205 poza sezonem grzewczym) a moc zainstalowana w paliwie 67,381 MWt.

W 2009 roku wykonano modernizację układu hydraulicznego źródła. W wyniku modernizacji rozdzielono obiegi wody kotłowej i sieciowej oraz na zimę i lato. Zimą źródło pracuje na ciśnieniu dyspozycyjnym 30 mSW, a latem 20 mSW. Powyższe wynika z obliczeń hydraulicznych sieci. Wszystkie pompy zostały dobrane na maksymalną sprawność pracy i zasilane są z falowników gwarantujących zużycie energii elektrycznej na najniższym poziomie.

Wskaźnik zużycia energii elektrycznej do produkcji energii cieplnej dla źródła wynosi obecnie ok. 3 kWh/GJ.

Ciągi technologiczne (nawęglanie i odżużlanie) są na bieżąco remontowane i modernizowane. Ich stan techniczny jest dobry. Paliwo do kotłów stanowi węgiel miał energetyczny M II A 31,2 o kaloryczności 20-25 MJ/kg. W okresie 5 letnim średnia kaloryczność paliwa wynosiła 23,1 MJ/kg. Węgiel składowany jest na placu węglowym niezadaszonym. Okresowo wilgotność paliwa jest większa (długotrwałe deszcze) przez co sprawność spalania jest niższa. Skład mieszanki paliwowej (węgiel z kopalń Piast i Jankowice) jest optymalizowany pod względem kaloryczności (ok. 23MJ/kg) i zawartości siarki (<0,7%) w procesie nawęglania (mieszanie na kracie zasypowej przy użyciu ładowarki).

Źródło posiada stację uzdatnienia wody opartą na wymiennikach jonitowych. W wyniku sukcesywnej modernizacji sieci ciepłowniczych ubytki wody sieciowej wynoszą ok. 3-4m³/dobę. Woda w systemie ma twardość na poziomie 0°N. Woda uzupełniająca poddawana jest również termicznemu odgazowaniu przez co zawartość tlenu jest na poziomie <0,05mg/l.

Źródło zasilane jest z dwóch podstawowych i dwóch rezerwowych zasilaczy 15kV. Rozdzielnie 15kV i NN znajdują się na terenie zakładu i obsługiwane są przez pracowników Spółki. Czynności manewrowe zasilania obsługiwane są zdalnie przez dostawcę energii TAURON S.A. Dodatkowo źródłem energii elektrycznej jest instalacja fotowoltaiczna o mocy nominalnej 60 kWp wykonana w 2017 roku.

W poniższej tabeli zestawiono dane techniczne poszczególnych kotłów:

Tabela 1 Parametry techniczne kotłów i parametry paliwa - Kotłownia Rejonowa "Pod Grapą" MZEC "EKOTERM" Sp. z o.o. w Żywcu

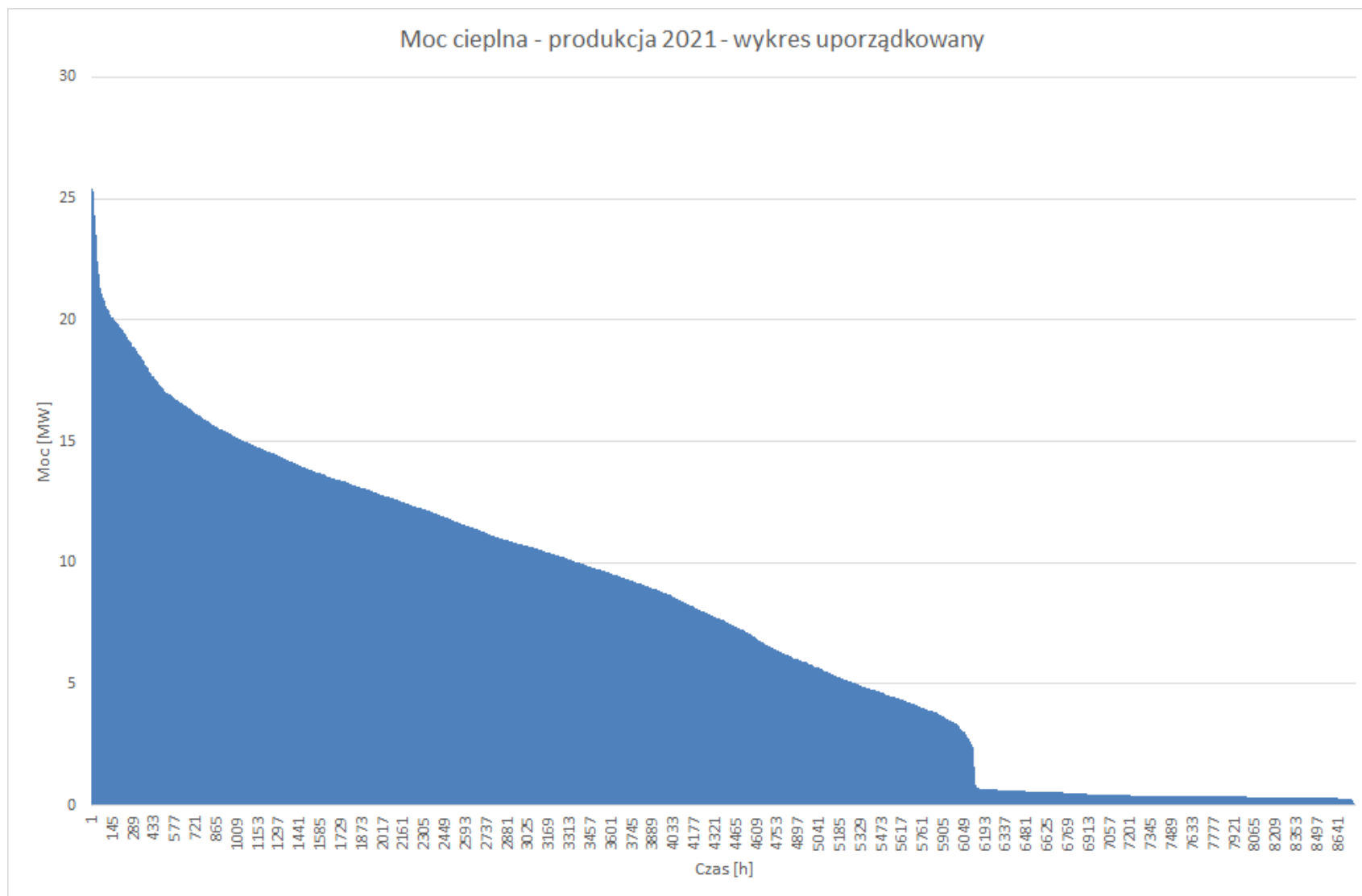
Lp.	Dane techniczne	Jednostka	Kotły				
			KRm 1,0	WCO80	WR 10	WR 25/20-M	WR 25
1.	Rok budowy	rok	2009	1980	1983	1985 - modernizacja 2009	1987
2.	Nr fabryczny		1267 001	224790	1031380	1051094	1050148
3.	Nr ewidencyjny		2202002262	2202001859	2202002026	2202002016	2202002045
4.	Producent		Fabryka Kotłów "SEFAKO"	FMB - Toruń	Fabryka Kotłów "SEFAKO" S.A. Sędziszów		
Parametry							
1.	Sezon grzewczy		Lato		Zima		
2.	Czynnik roboczy		woda				
3.	Wydajność cieplna trawala	MW _t	1,100	1,105	11,630	22,000	19,800
4.	Moc cieplna zainstalowana w paliwie	MW _t	1,410	1,625	14,910	25,581	23,855
5.	Natężenie przepływu	m ³ /h	4,5-13,5	9 -17	124	225-291	300 - 310
				-10% +10%	-15% +15%		
6.	Sprawność kotła przy nominalnym obciążeniu	%	78	68	78	86	83
7.	Ciśnienie ruchowe	bar	5,0	5	16	10	16
8.	Temp. wody zasilającej	°C	60	70	70	70	70
9.	Temp. wody wylotowej	°C	135	do 130	do 140	do 135	do 140
10.	Powierzchnia ogrzewalna	m ²	59	80	736	882	1280
11.	Pojemność wodna kotła	m ³	6,0	5,2	5,14	8,9	12
Rodzaj paliwa			węgiel kamienny energetyczny - miał				
1.	Sortyment		M II A				
2.	Typ węgla		31,2				
3.	Dolna wartość opałowa	MJ/kg	20,0-25,0				
4.	Zawartość popiołu	%	18 - 18,5				
5.	Zawartość siarki (max)	%	0,7				

4.1 Produkcja i sprzedaż energii cieplnej oraz zużycie energii elektrycznej

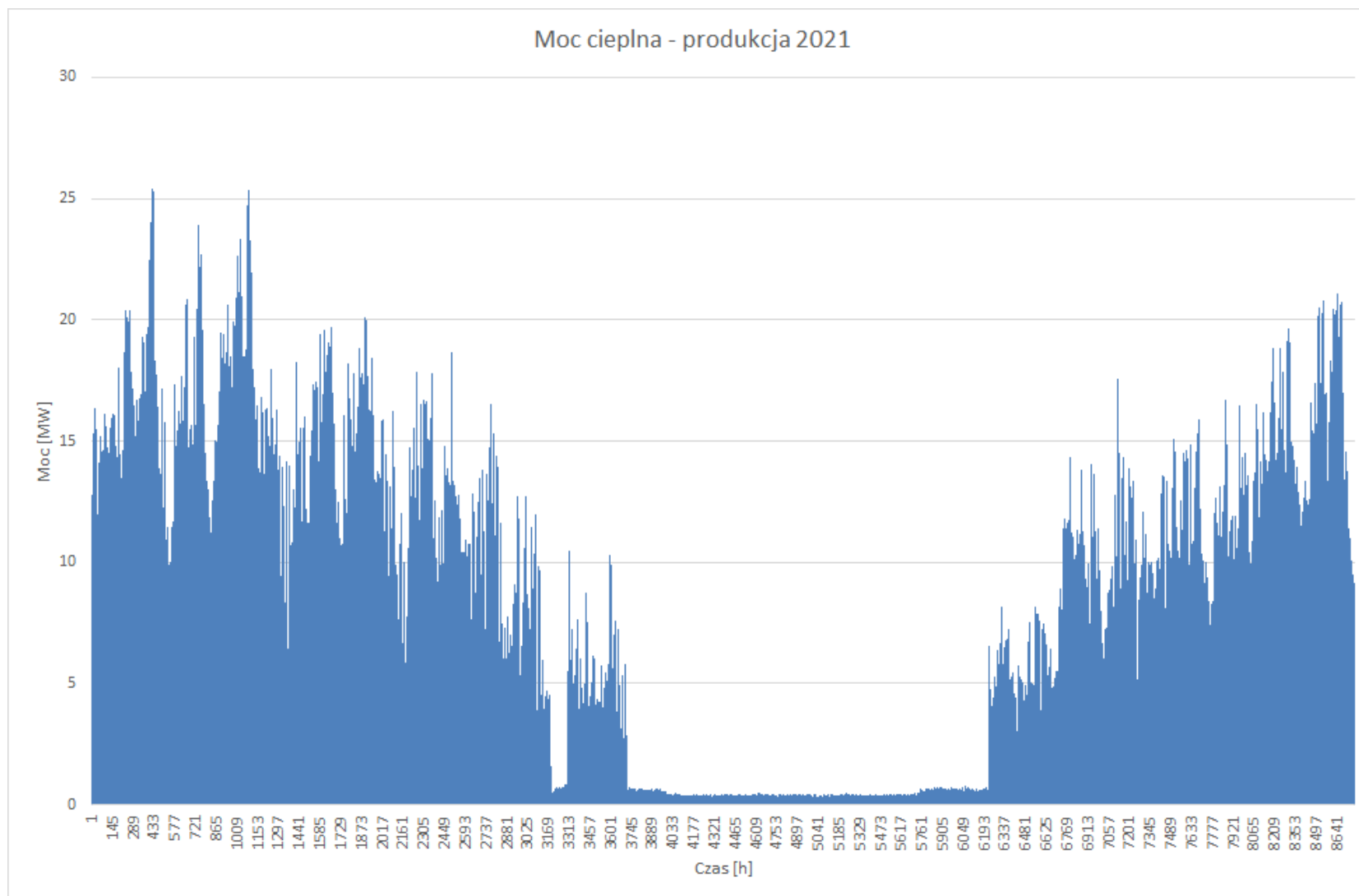
Zgodnie z danymi inwestora produkcja ciepła w roku 2021 wyniosła 238 520 GJ, a zużycie własne energii elektrycznej 1 232 MWh, co zobrazowano na poniższych wykresach.

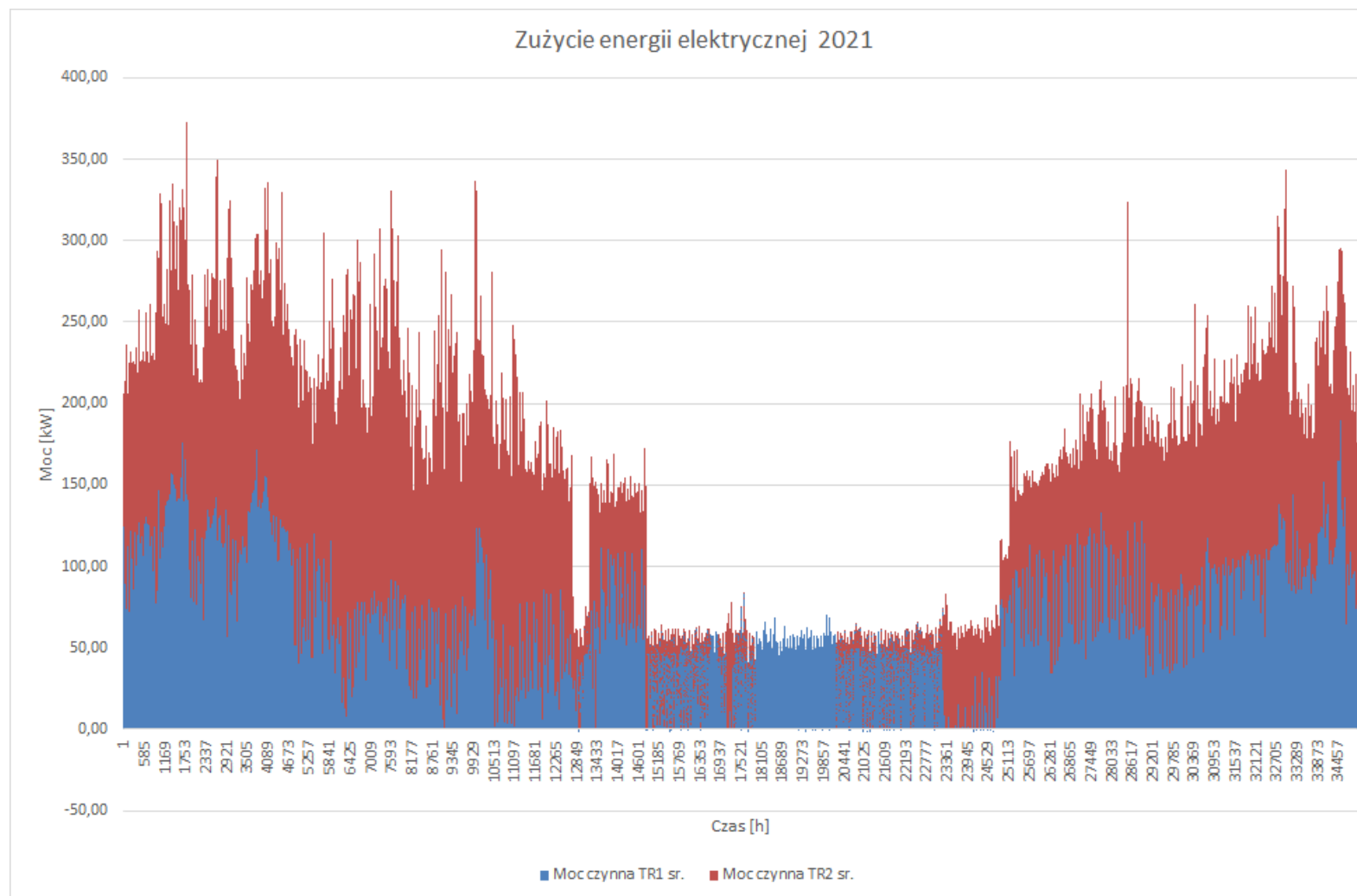
Wykres 1 Wykres uporządkowany mocy cieplnej w źródle, Kotłowni Rejonowej „Pod Grapą”, w 2021 r.

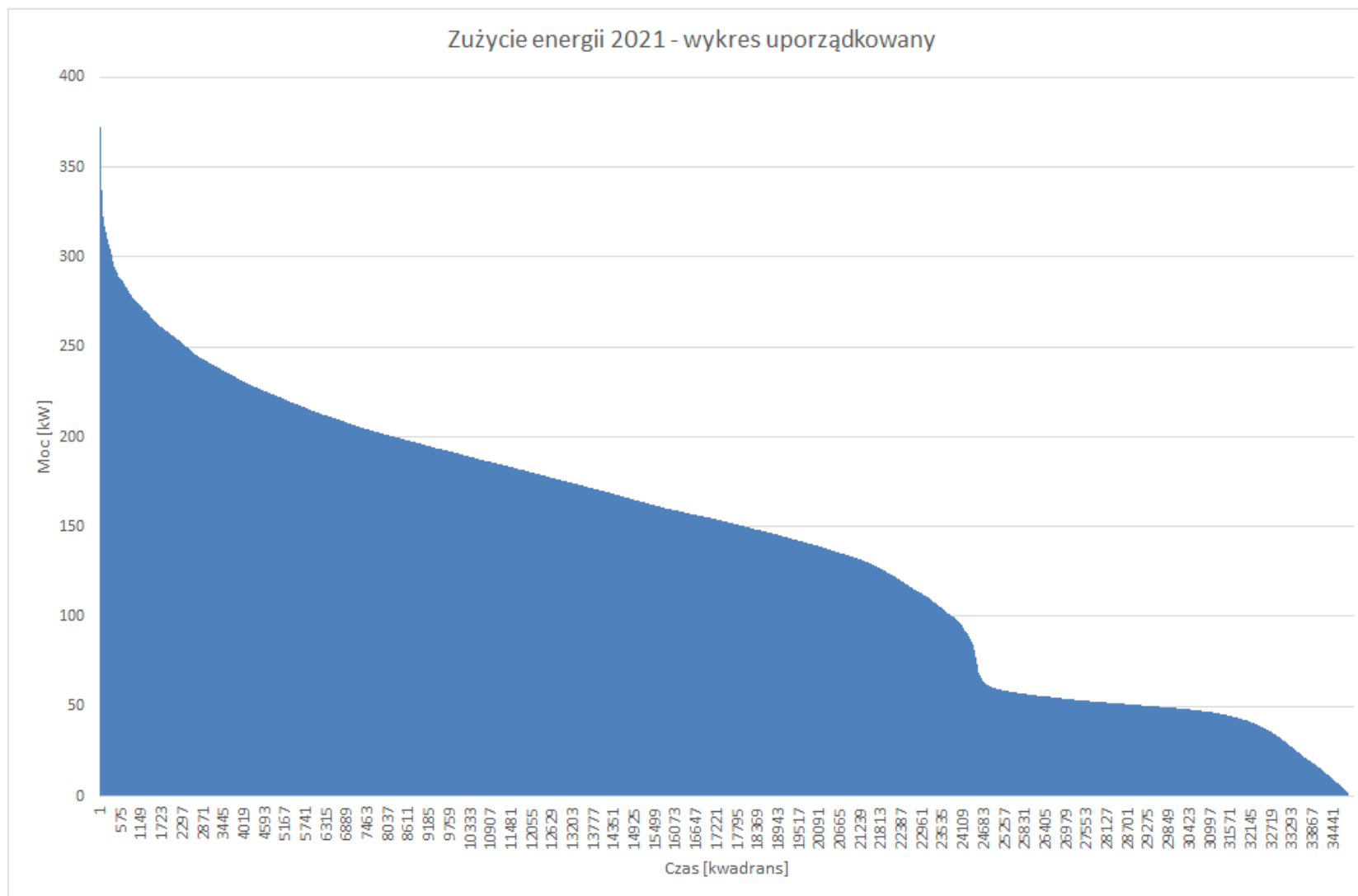
Wykres 2 Wykres mocy ciepłej oddawanej do sieci przez źródło, Kotłownię Rejonową "Pod Grapą" w Żywcu, rok 2021

Wykres 3 Wykres mocy elektrycznej zużywanej na potrzeby własne, Kotłownię Rejonową "Pod Grapą" w Żywcu, rok 2021

Wykres 4 Wykres uporządkowany mocy elektrycznej zużywanej na potrzeby własne, Kotłownię Rejonową "Pod Grapą" w Żywcu, rok 2021

4.2 Projektowany układ pracy

Zgodnie z definicją zawartą w pkt. 41 art. 2 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. efektywny system ciepłowniczy oznacza system, w którym do produkcji ciepła wykorzystuje się:

1. W co najmniej 75 % ciepło pochodzące z kogeneracji, lub
2. W co najmniej 50% ciepło pochodzące z kogeneracji i OZE, lub
3. W co najmniej 50% ciepło pochodzące z OZE.

W związku z powyższym, mając na uwadze zakres opracowania (wskazanie rozwiązań mających na celu spełnienia kryterium efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego oraz dywersyfikację paliw) jak i dane odniesienia dokonano wstępnego doboru mocy nowych jednostek tak, aby zapewnić uzyskanie odpowiedniego udziału produkcji ciepła. Na tym etapie nie precyzowano typu jednostek i technologii a jedynie określono wymaganą moc dla zapewnienia odpowiedniej produkcji ciepła.

Zgodnie z wcześniejszymi informacjami jako wartość odniesienia przyjęto produkcję ciepła w roku 2021 w ilości 238 520 GJ/a. Przyjęto następujące założenia programu pracy:

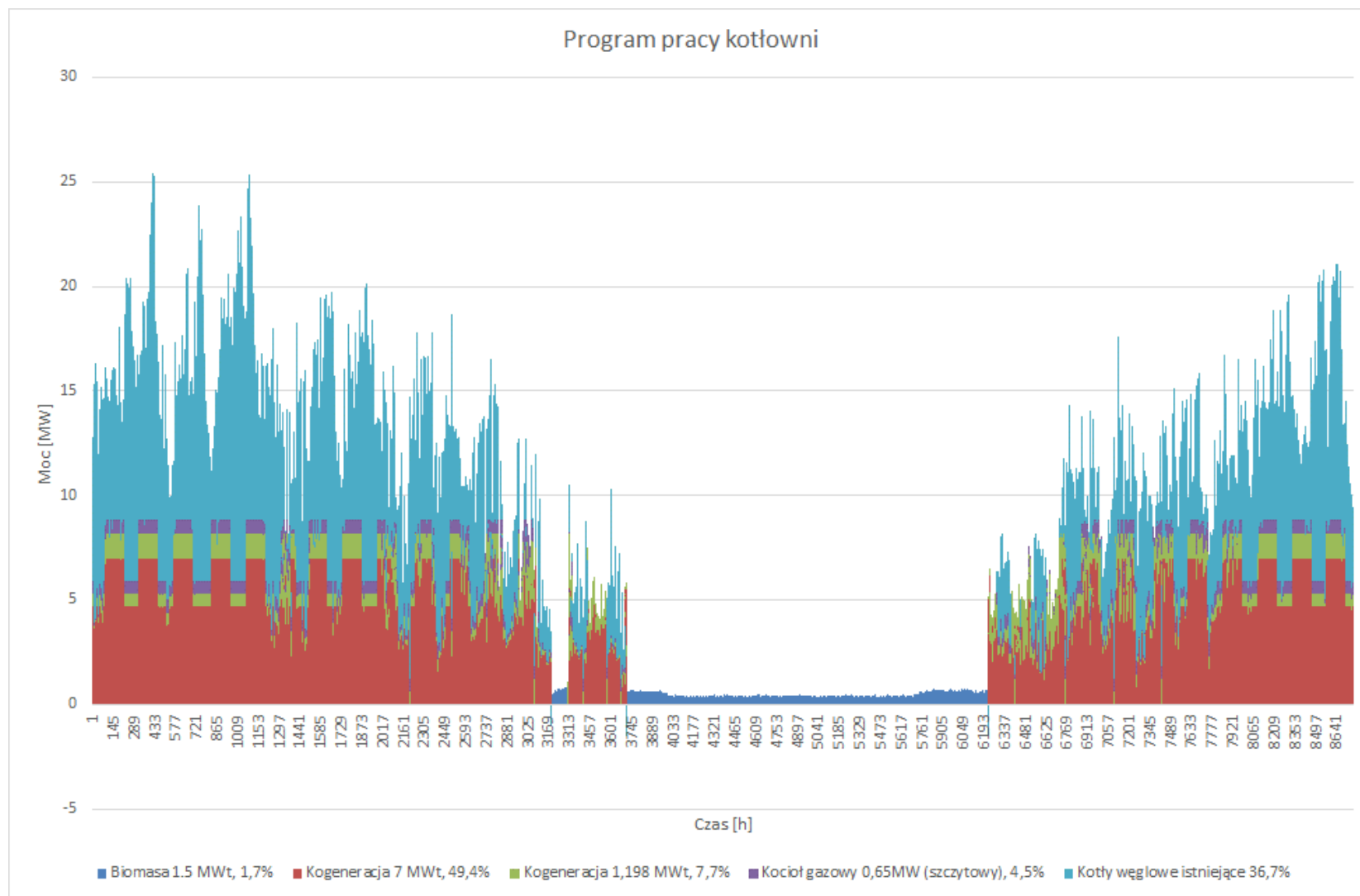
1. Źródło biomasowe pracuje wyłącznie poza sezonem grzewczym.
2. Źródło kogeneracyjne pracuje wyłącznie w sezonie grzewczym:
3. Kocioł gazowy 0,65 MW jest kotłem dogrzewającym dla układu Śrubena.
4. Kotły węglowe będą źródłem szczytowym dla układu

Z uwagi na uwarunkowania techniczne dobrano wstępnie:

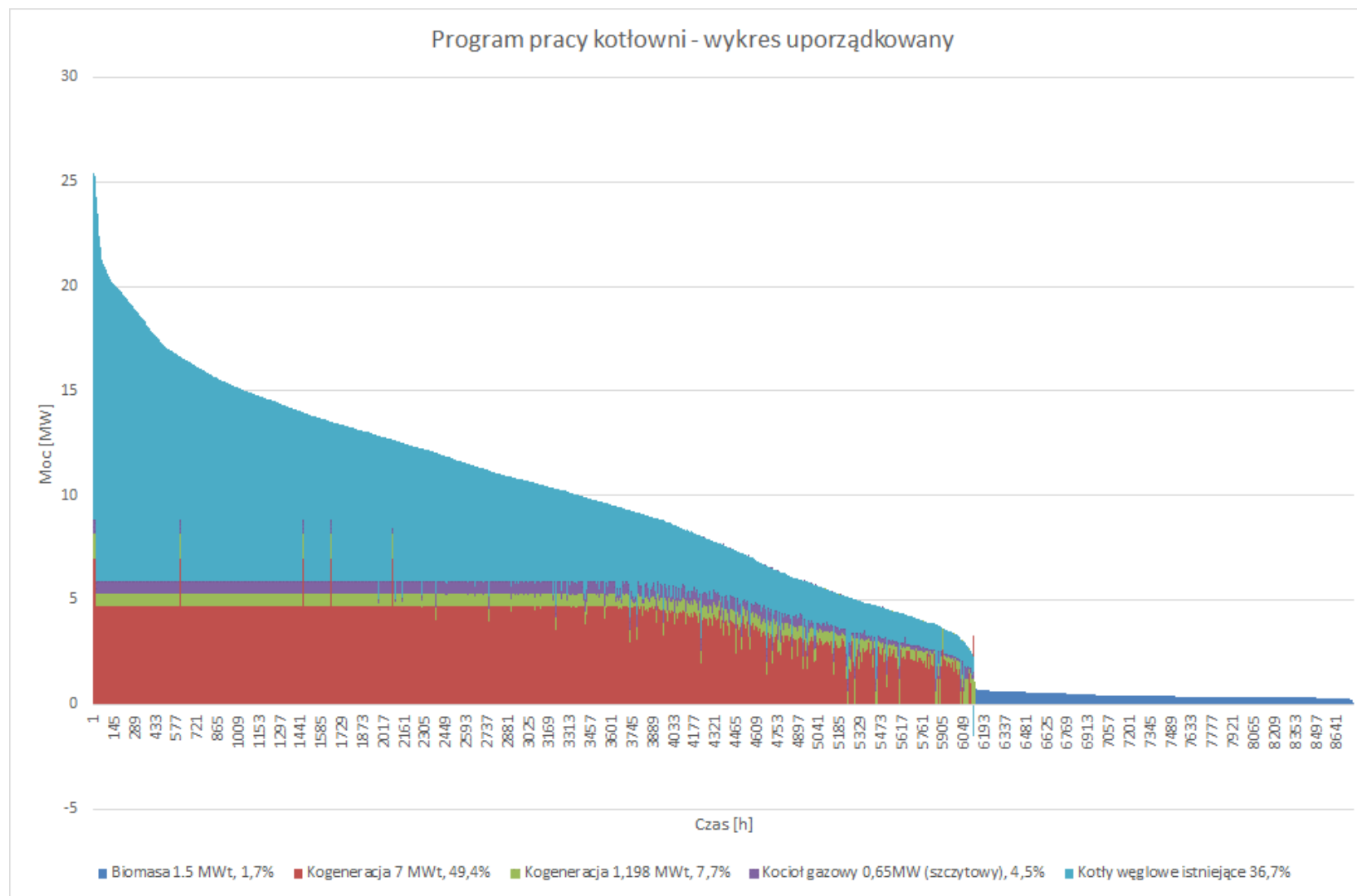
1. Instalację kogeneracji w oparciu o 3 kogeneratory o łącznej mocy cieplnej 7 MWt oraz kotłownię biomasową o mocy 1,5 MW. Instalacje zabudowane będą w nowych budynkach zlokalizowanych na terenie istniejącego składu opału kotłowni rejonowej „Pod Grapą”.
2. Instalację kogeneracji o mocy cieplnej 1,198 MWt wraz z kotłem dogrzewającym / szczytowym o mocy 0,65 MW dla układu Śrubena.

Poniżej zestawiono projektowany układ pracy urządzeń dla wykresu nieuporządkowanego i uporządkowanego.

Wykres 5 Plan pracy urządzeń – wykres nieuporządkowany sporządzony w oparciu o dane rzeczywiste z roku 2021

Wykres 6 Plan pracy urządzeń – wykres uporządkowany sporządzony w oparciu o dane rzeczywiste z roku 2021

4.3 Określenie procentowego udziału produkcji ciepła w oparciu o nośniki energii pierwotnej

Dla projektowanego programu pracy urządzeń uzyskujemy następującą produkcję energii cieplnej:

1. Energia z OZE (biomasa) – 4 072 GJ/a
2. Energia z wysokosprawnej kogeneracji – 136 132 GJ/a
3. Energia źródeł szczytowych gazowych – 10 784 GJ/a
4. Energia ze źródeł węglowych (istniejących) – 87 532 GJ/a
5. Łączna produkcja energii cieplnej – 238 520 GJ

4.4 Weryfikacja spełnienia kryterium efektywnego systemu ciepłowniczego

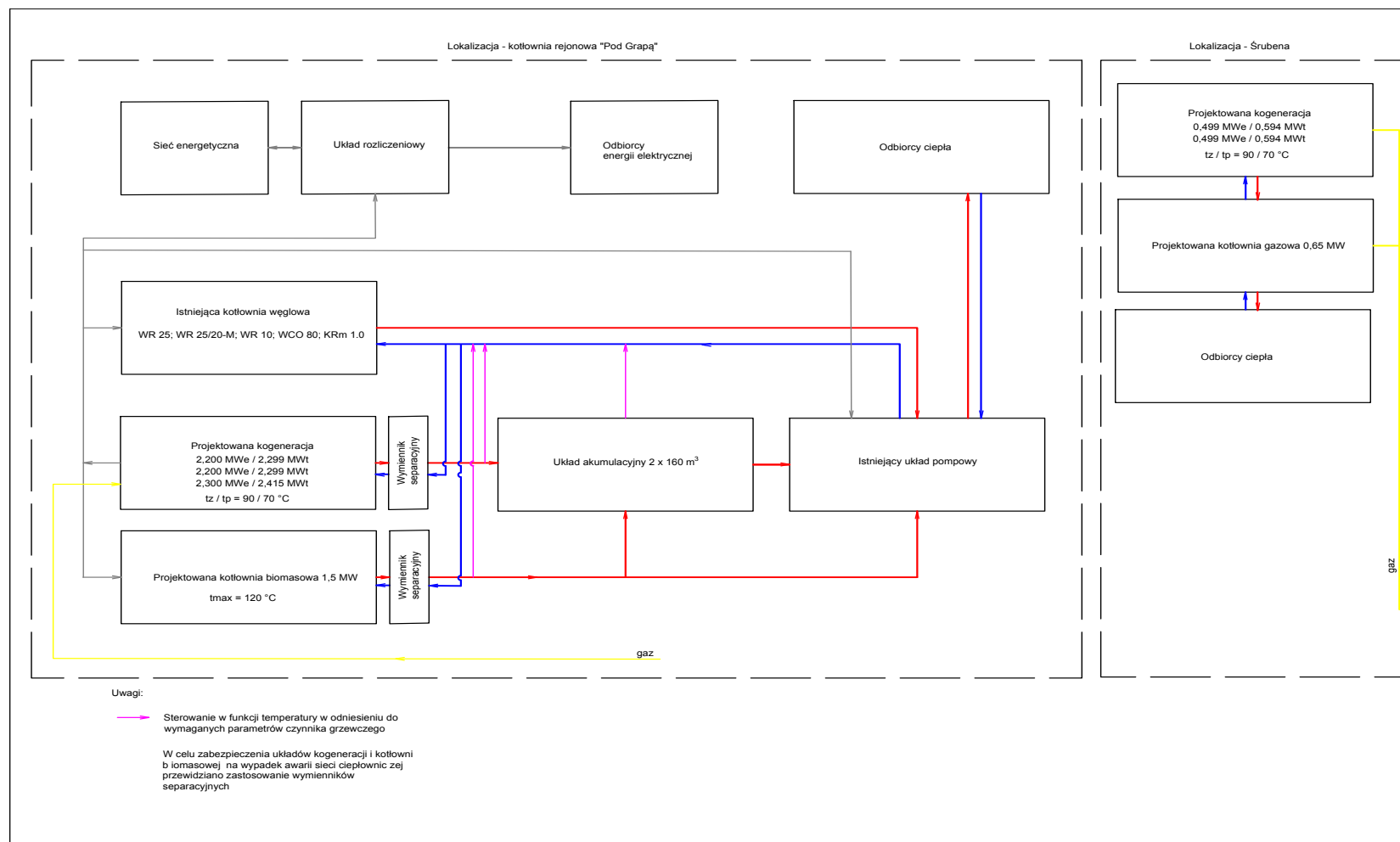
Dla obliczonych wartości produkcji energii określono udział procentowy:

1. Energia z biomasy wynosi 1,7%, czyli przekracza 1% produkcji energii cieplnej, co daje możliwość kwalifikacji układu jako efektywny system ciepłowniczy przy produkcji energii z kogeneracji i OZE powyżej 50%.
2. Energia z kogeneracji i OZE wynosi 58,78%, czyli przewyższa 50%, co potwierdza uzyskanie efektywnego systemu ciepłowniczego.
3. Potencjalny wzrost produkcji energii w przyszłości do poziomu 280 000 GJ nie spowoduje utraty statusu efektywnego systemu energetycznego bez konieczności dokonywania modernizacji instalacji.
4. Planowany czas pracy układu biomasowego wynosi 2638 h/a. Potencjalna przerwa w pracy układu OZE (biomasowego) wskutek awarii przez okres nie przekraczający 65% planowanego czasu pracy nie powoduje utraty statusu efektywnego systemu energetycznego.
5. Planowany czas pracy układu kogeneracji wynosi 6098 h/a. Potencjalna przerwa w pracy układu kogeneracji wskutek awarii przez okres nie przekraczający 12% planowanego czasu pracy nie powoduje utraty statusu efektywnego systemu energetycznego. W pracy układu kogeneracji założono przerwy planowe na przeglądy techniczne.

4.5 Schemat technologiczny układu

Rysunek 1 Schemat technologiczny układu

5 Wnioski i rekomendacje

Zaprojektowany program pracy daje gwarancję spełnienia wymogu udziału produkcji energii dla uzyskania statusu efektywnego systemu ciepłowniczego.

Produkcja energii cieplnej z poszczególnych układów wynosi:

1. Energia z OZE (biomasa) – 4 072 GJ/a
2. Energia z wysokosprawnej kogeneracji – 136 132 GJ/a
Razem energia z biomasy i kogeneracji – 140 204 GJ/a (ok. 59% całkowitej produkcji energii).
3. Energia źródeł szczytowych gazowych – 10 784 GJ/a
4. Energia ze źródeł węglowych (istniejących) – 87 532 GJ/a
łącznie produkcja energii cieplnej – 238 520 GJ

Energia z biomasy wynosi 1,7%, czyli przekracza 1% produkcji energii cieplnej, co daje możliwość kwalifikacji układu jako efektywny system ciepłowniczy przy produkcji energii z kogeneracji i OZE powyżej 50%.

Energia z kogeneracji i OZE wynosi łącznie 58,78% całkowitej produkcji ciepła, co potwierdza uzyskanie efektywnego systemu ciepłowniczego.

Potencjalny wzrost produkcji energii w przyszłości do poziomu 280 000 GJ nie spowoduje utraty statusu efektywnego systemu energetycznego bez konieczności dokonywania modernizacji instalacji.